

tilfulde, troer jeg, at Indgreb i Eiendomsretten vilde det ikke kunne kaldes, om der, selv under saadanne Vilkaar for Salget, paabødes Afkortning af en Dvota. Men den tænkte Afsløsningslov, som vi forhandle, kunde jo byde fuld Frihed for Fæstetvang — den ærede Indenrigsministers Program bød jo endogsaa større Frihed, nemlig fuld Frihed over Jorden —, og saa formaaer jeg virkelig ikke at indsee, at der skulde kunne være Tanke eller Tale om en Krænkelse af Eiendomsretten, thi denne større Frihed eller disse Friheder er jo dog Noget, der lægges til de Gaarde, der blive solgte, og naar kun Afdraget indskrænker sig til Værdien af disse to Friheder, som Godseierne efter den nuværende Lovgivning ikke ere i Besiddelse af, saa afdrages der virkelig ikke Noget af, hvad der er Godseierens Eiendom.

Jeg skal nu ikke opholde mig længere ved den ærede Landssthingsmands Bemærkninger ved Statsmagtens formeentlige Uberettigelse til at afdrage en Dvota af Kjøbesummen, men dog paa en vis Maade vedblive at følge den af ham indslaaede Vej, idet ogsaa jeg vil drage et Par almindelige Conclusioner af de Forhandlinger, vi have ført i disse Dage. Den ærede Landssthingsmand ved min venstre Side (Madvig) kom igaar til et meget mistroende Resultat; han meente, at der var slet Intet at gjøre i Fæstesagen, det var nødvendigt at blive staaende ganske ved det Gamle. Han meente saaledes, at vore Forhandlinger have været saare frugtesløse, og hele Sagens Forhandling snarere skadelig end gavnlig. Det glæder mig i denne Henseende dog at kunne sige de Herrer, som frygte for, at dette Fæstelovforslags Indbringelse skulde have bragt en saadan Agitation tilveie mellem Bondestanden, at de frivillige Kjøb og Salg derved skulde kunne have lidt Standsning, — jeg siger, det glæder mig at kunne meddele, at en af de største Godseiere paa Volland netop i de Maaneder, Lovforslaget har foreligget til Forhandling, har solgt i rigeligere Maal end tidligere, saa at Frygten dog vel turde være overdreven. Hvad nu min Opfattelse af vore Forhandlinger angaaer, da har jeg troet at finde to heldige Resultater. Det første, mine Herrer, er det, at Fleertallet har taget

sin Dagsorden tilbage; thi om vi endog derved ere blevne forhindrede i at votere over den gamle Dagsorden af 1856, og at give dens væsentlige Indhold ny Betrættelse, saa er Forslaget om, at vi skulde gjøre kort Proces med dens Indhold, taget tilbage, og derved er der vundet det Gode, at Fæstefløsningsagen nu i Virkelighed staaer ganske saaledes, som den stod for Lovforslagets Indbringelse. Den ærede Landssthingsmand, til hvem jeg nærmest har rettet mit Foredrag, bemærkede forleden Dag, at dette netop havde været Hensigten med Majoritetens Dagsorden, og han undredes over, at den, da den gode Hensigt var saa umiskjendelig, dog mødte saa stor Modstand. Hensigten tvivler jeg naturligviis ikke om, men forsaavidt den skal udfindes af Dagsordenen selv og dennes Motivering, saa vil det sees, at Dagsordenen jo gif meget videre end det angivne Formaal, thi for at naae det, vilde det tilvisse have været tilstrækkeligt at udtale, at man ikke burde gaae videre i denne Sag, fordi derefter Salgene vare i god Gænge og der saaledes ingen Trang var til en Tvangslov, en Betragtning, der netop i Betænkningen selv er udhævet med en saadan Styrke, at der siges, at alene denne Omstændighed var tilstrækkelig til Lovforslagets Afvisning. Heri troer jeg nu, at Udvalget kan have Ret, men hvorfor saa gaae videre, hvorfor gaae saa yderligt som i Modspætning tilmed til Dagsordenen af 1856 at fordre Opstillingen af et nyt Retssprincip? Jeg troer, det er godt, at denne Fordring nu er tagen tilbage, og at Sagen derved er bragt tilbage paa det Standpunkt, hvorpaa den stod, før denne Dagsorden kom ind til os, thi derved er dog bevaret Et, mine Herrer, og det noget meget Bæstentligt — Reiskontinuiteten i Fæstefløsningsagen. Den ærede Ordfører sagde da ogsaa klart og tydeligt nok, hvad Hensigten skulde være med den nye Dagsorden. Den skulde borttage det Skræmmebillede, troer jeg var hans Udtryk, som der i den gamle Dagsorden fandtes opstillet i denne Sag, og derved bidrage til at standse den Bevægelse, som var tilstede, de Bestræbelser, som have gjort sig gjældende for at fremfalde en Tvangslov. Der skulde være Klarhed i Situationen, og hvilken da? Den, at,